

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου "Κύρωση Σύμβασης Συνδιαλλαγής
Διαιτησίας στο πλαίσιο της Διάσκεψης για την
Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη"

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

α) 1. Η Σύμβαση αυτή καταρτίστηκε στα πλαίσια της Δ.Α.Σ.Ε. τον Οκτώβριο του 1992 και υπογράφηκε από τη χώρα μας στη Στοκχόλμη στις 15 Δεκεμβρίου 1992. αποτελεί το επιστέγασμα των προσπαθειών της Δ.Α.Σ.Ε. στον τομέα της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών μετά από την κατάρτιση του "Κεμένου της Βελιπτας" για τη Συνδιαλλαγή, το 1991. Η χώρα μας, της οποίας το ενδιαφέρον για το θέμα της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών είναι σταθερό, μετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις και πέτυχε να συμπεριληφθούν πολλές από τις θέσεις της στο τελικό κείμενο.

2. Τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος, που καθερώνει η Σύμβαση, είναι τα εξής:

α) Δημιουργία ενός "Δικαστηρίου" ("COURT" -ο όρος χρησιμοποιείται καταχρηστικά), το οποίο θα παρέχει υπηρεσίες είτε Επιτροπής Συνδιαλλαγής είτε Δικαστηρίου.

β) Η συνδιαλλαγή είναι υποχρεωτική αφού η διαδικασία μπορεί να τεθεί σε κίνηση από ένα μόνο Μέρος στη διαφορά. Το αποτέλεσμα της Συνδιαλλαγής, το οποίο περιέχεται σε τελική έκθεση που περιλαμβάνει τις προτάσεις της Επιτροπής για την επίλυση της διαφοράς, δεν είναι υποχρεωτικό για τα Μέρη.

γ) Και στις δύο διαδικασίες, βάση για την επίλυση της διαφοράς αποτελεί το Διεθνές Δίκαιο (στη μεν Διαιτησία κατ' αποκλειστικότητα, στη δε Συνδιαλλαγή μαζί με τις υποχρεώσεις (COMMITMENTS) που απορρέουν από τα κείμενα της Δ.Α.Σ.Ε.. Τούτο αποτέλεσε και κύρια θέση της Ελλάδας κατά τη Διάσκεψη.

3. Η Σύμβαση απαρτίζεται από Προόμιο και 5 Κεφάλαια, τα οποία περιλαμβάνουν 39 άρθρα.

Ειδικότερα:

Στο πρώτο Κεφάλαιο (άρθρα 1-17) περιέχονται οι διατάξεις που αφορούν στην οργάνωση του Δικαστηρίου.

Κάθε Κράτος - μέρος στη Σύμβαση καλείται να ορίσει, δυο μήνες μετά την έναρξη της ισχύος της Σύμβασης έναντι του, δύο συνδιαλλάκτες και ένα διαιτητή. Τα δύο "σώματα" των συνδιαλλάκτων και των διαιτητών που δημιουργούνται έτσι, εκλέγουν τον πρόεδρο του Δικαστηρίου, ο οποίος μπορεί να είναι είτε συνδιαλλάκτης είτε διαιτητής. Κάθε σώμα εκλέγει επίσης από δύο συνδιαλλάκτες και διαιτητές οι οποίοι, μαζί με τον Πρόεδρο, αποτελούν το Προεδρείο του Δικαστηρίου.

Η Γραμματεία, τέλος, αποτελείται από το Γραμματέα, τον οποίο ορίζει το Δικαστήριο, καθώς και το απαιτούμενο διοικητικό και τεχνικό προσωπικό.

Η έδρα του Δικαστηρίου είναι στη Γενεύη.

Οι οικονομικές επιβαρύνσεις στις οποίες θα υποβληθούν τα Κράτη - μέρη στη Σύμβαση για τη λειτουργία του Δικαστηρίου, καθορίζονται σε Οικονομικό Πρωτόκολλο, το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 13 της Σύμβασης και το οποίο έχει ήδη καταρτισθεί (βλ. παρακάτω υπό Β).

Στο δεύτερο Κεφάλαιο (άρθρα 18 και 19) ρυθμίζονται τα ζητήματα που συνδέονται με την αρμοδιότητα της Επιτροπής Συνδιαλλαγής και του Δικαστηρίου.

Διευκρινίζεται, πρώτα απ' όλα, ότι οι διαδικασίες που προβλέπει η Σύμβαση (Συνδιαλλαγή, Διαιτησία) είναι αυστηρά επιβοηθητικές (SUBSIDIARY) σε σχέση με τα υπάρχοντα μέσα επίλυσης των διαφορών, καθώς και με

τις διαδικασίες επίλυσης που τυχόν εφαρμόζονται σε μια συγκεκριμένη διαφορά. Έτσι, το άρθρο 19 ορίζει ότι μια Επιτροπή Συνδιαλλαγής ή ένα Διαιτητικό Δικαστήριο, που συστάθηκε στα πλαίσια της Σύμβασης για να εξετάσει μια υπόθεση, πρέπει να παύσει την εξέταση αυτή, εάν είναι εφαρμόστρα μια διαιτητική διαδικασία εκτός της Σύμβασης και εάν ο σχετικός μηχανισμός έχει ήδη επιληφθεί ή αν έχει κρίνει την υπόθεση, εάν δηλαδή υφίσταται εκκρεμοδικία ή δεδικασμένο. Εξαιρούνται, επίσης, των διαδικασιών της Σύμβασης οι διαφορές για τις οποίες τα Μέρη έχουν αποδεχθεί εκ των προτέρων την αποκλειστική αρμοδιότητα ενός δικαιοδοτικού οργάνου ή έχουν συμφωνήσει να αναζητήσουν επίλυση με μέθοδο της επιλογής τους.

Το άρθρο 19 ορίζει, περαιτέρω, ότι η συνδιαλλαγή που προβλέπει η Σύμβαση υποχρεώνει προ διαδικασιών εκτός της Συμβάσεως, οι οποίες έχουν υποχρεωτικό αποτέλεσμα για τα Μέρη, εφόσον οι διαδικασίες αυτές έχουν τεθεί σε εφαρμογή. Υποχρεώνει επίσης προ ενός οργάνου συνδιαλλαγής εκτός Συμβάσεως, το οποίο επελήφθη της διαφοράς πρώτο. Επομένως, μια Επιτροπή Συνδιαλλαγής που συστάθηκε μέσα στα πλαίσια της Συμβάσεως πρέπει να διακόψει τις εργασίες της σε μια τέτοια περίπτωση και να μην τις επαναλάβει παρά μόνο εάν το προαναφερόμενο όργανο αποτύχει στο έργο του.

Η Σύμβαση επιτρέπει ακόμη τις επιφυλάξεις με σκοπό την αναγνώριση προτεραιότητας στα μέσα επίλυσης εκτός Συμβάσεως. Πράγματι, η παράγραφος 4 του άρθρου 19 ορίζει ότι: "Ένα Κράτος μπορεί, κατά τη στιγμή της υπογραφής ή της επικύρωσης της Συμβάσεως ή της προσχώρησης σε αυτή, να διατυπώσει επιφύλαξη με σκοπό την εξασφάλιση της συμβατότητας του μηχανισμού επίλυσης της διαφοράς που αυτή καθιερώνει με άλλες μεθόδους που προκύπτουν από διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί από το Κράτος αυτό".

Το τρίτο Κεφάλαιο (άρθρα 20-25) αφορά στη διαδικασία της συνδιαλλαγής.

Κάθε Μέρος σε μια διαφορά μπορεί να προσφύγει στη διαδικασία της συνδιαλλαγής ζητώντας τη σύσταση μιας Επιτροπής Συνδιαλλαγής AD HOC (υποχρεωτική συνδιαλλαγή). Τα Μέρη επίσης μπορούν να συμφωνήσουν προς τούτο. Καθένα από τα Μέρη ορίζει ένα συνδιαλλάκτη, ενώ το Προεδρείο, μετά από διαβουλεύσεις με τα Μέρη, ορίζει τρεις ακόμη συνδιαλλάκτες από τον υφιστάμενο κατάλογο.

Η διαδικασία της συνδιαλλαγής δεν επιδέχεται εξαιρέσεις, γεγονός ιδιαίτερα θετικό για το οποίο επέμεινε η χώρα μας.

Το τέταρτο Κεφάλαιο (άρθρα 26-32) περιέχει τις διατάξεις της σχετικές με τη διαιτησία. Η αίτηση για διαιτησία η οποία, όπως παραπάνω ελέγχθη, είναι προαιρετική (βάσει συνυποσχετικού ή αμοιβαίων δηλώσεων αποδοχής της από τα Μέρη) γίνεται δεκτή μόνον εφόσον έχει αποτύχει η διαδικασία της συνδιαλλαγής. Η Σύμβαση καθορίζει λεπτομερώς τον τρόπο σύστασης του Διαιτητικού Δικαστηρίου (άρθρο 15). Συνήθως, το Δικαστήριο αυτό είναι πενταμελές. Ειδικές διατάξεις ρυθμίζουν τον τρόπο σύστασης του Δικαστηρίου, όταν ένα από τα Μέρη στη διαφορά δεν είναι Μέρος στη Σύμβαση (άρθρο 26 παρ. 1 και 28 παρ. 5) ή όταν η διαφορά υφίσταται μεταξύ περισσότερων από δύο Κράτη (άρθρο 28 παρ. 2 και 3).

Η δήλωση αποδοχής της αρμοδιότητας του Διαιτητικού Δικαστηρίου, που μπορεί να κάνει ένα Κράτος, μπορεί να εξαιρεί σημαντικό αριθμό διαφορών, όπως αυτές που αφορούν την εδαφική ακεραιότητα, την

εθνική ασφάλεια κ.α.. Η Χώρα μας αποδέχεται την αρμοδιότητα του Διαιτητικού Δικαστηρίου για μία πενταετία, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, εξαιρώντας τις διαφορές οι οποίες αφορούν στην εθνική άμυνα.

Το πέμπτο Κεφάλαιο (άρθρα 33-39) περιέχει τις τελικές διατάξεις. Σύμφωνα με αυτές, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ δύο (2) μήνες μετά την κατάθεση του δωδέκατου εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης. Αποκλείονται, περαιτέρω, οι επιφυλάξεις που δεν προβλέπονται ρητά από τη Σύμβαση και ρυθμίζεται το θέμα των μελλοντικών τροποποιήσεων.

Β) Το Οικονομικό Πρωτόκολλο, που προβλέπει το άρθρο 13 της Σύμβασης για τη Συνδιαλλαγή και τη Διαιτησία στα πλαίσια της Δ.Α.Σ.Ε., υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων της Δ.Α.Σ.Ε. στις 28.4.1993 και κατατέθηκε στο θεματοφύλακα, δηλαδή τη Σουηδία. Βασίζεται στο άρθρο 13 της προαναφερόμενης Σύμβασης, το οποίο παρέχει και τις γενικές γραμμές του Πρωτοκόλλου αυτού το οποίο περιέχει 13 άρθρα.

Τα έξοδα από την εφαρμογή της Σύμβασης περιλαμβάνονται στις εξής κατηγορίες: έξοδα χώρων που καταλαμβάνει το Δικαστήριο, έξοδα από τη δραστηριότητα του Προεδρείου του Δικαστηρίου και τη Γραμματεία, έξοδα του Δικαστηρίου λόγω υποβολής διαφοράς, διαδικαστικά έξοδα των Μερών στη διαφορά.

Για τα τρία πρώτα χρόνια της εφαρμογής της Σύμβασης, τα έξοδα των χώρων αναλαμβάνονται από την Ελβετική Κυβέρνηση, όπως ανακοίνωσε η ίδια. Τα έξοδα από τη δραστηριότητα του Προεδρείου και της Γραμματείας βαρύνουν τα Μέρη της Σύμβασης και είναι προβλέψιμα. Μη προβλέψιμα, αντίθετα, είναι τα έξοδα που συνεπάγεται η εκδίκαση μιας συγκεκριμένης υπόθεσης για το διάδικο Κράτος για τυχόν δικηγορικές αμοιβές και άλλα σχετικά έξοδα.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 οι συνεισφορές των Κρατών - μερών στον προϋπολογισμό του Δικαστηρίου καθορίζονται ανάλογα με τα ποσοστά διανομής που εφαρμόζονται στα πλαίσια της Δ.Α.Σ.Ε. (για την Ελλάδα 0.70% αυξημένα ανάλογα με τη διαφορά που υφίσταται ανάμεσα στα συμμετέχοντα στη Δ.Α.Σ.Ε. Κράτη (52) και στα Μέρη της Σύμβασης).

Σχέδιο προϋπολογισμού κατατίθεται, κατά το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου, από τη Γραμματεία από κοινού με το Προεδρείο του Δικαστηρίου, προ της 15ης Σεπτεμβρίου κατ' έτος. Η υιοθέτηση γίνεται με κοινή συμφωνία των Μερών. Προβλέπεται, εν τούτοις, ειδική διαδικασία προκειμένου να αποφευχθεί 'μπλοκάρισμα' και κατά

συνέπεια παράλυση των δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου λόγω έλλειψης τέτοιας κοινής συμφωνίας (CONSENSUS). Το Πρωτόκολλο προβλέπει έναν αρχικό προϋπολογισμό 250.000 Ελβετικών Φράγκων.

Κατά το άρθρο 6 του Πρωτοκόλλου, τα Μέρη του Προεδρείου, των Επιτροπών Συνδιαλλαγής και των Διαιτητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν αποζημίωση για κάθε μέρα άσκησης των καθηκόντων τους. Τα μέλη του Προεδρείου λαμβάνουν, εξάλλου, ετησίως ποσό εφραξ για τις επιπρόσθετες δραστηριότητές τους. Τα σχετικά ποσά αποφασίζονται από τους αντιπροσώπους των Μερών στη Σύμβαση. Οι ίδιοι αποφασίζουν και για τις αμοιβές του Γραμματέα και του Προσωπικού της Γραμματείας, καθώς και τις κοινωνικές ασφαλίσεις των προσώπων αυτών (άρθρο 7).

Το Πρωτόκολλο καθορίζει επίσης τα περί ελέγχου των λογαριασμών του Δικαστηρίου (άρθρο 10). Οι σχετικοί κανόνες αντανακλούν τη διεθνή πρακτική και αναπαράγουν τον Οικονομικό Κανονισμό της Δ.Α.Σ.Ε..

Θέτοντας τα παραπάνω υπόψη της Ολομέλειας της Βουλής, εισηγούμεθα την κύρωση του υποβαλλόμενου σχεδίου νόμου.

Αθήνα, 10 Απριλίου 1995

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Κ. Παπούλιας

Α. Πεπονής

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση Σύμβασης Συνδιαλλαγής και Διαιτησίας στο πλαίσιο της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 26 παρ. 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση για τη Συνδιαλλαγή και τη Διαιτησία στο πλαίσιο της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, που υπογράφηκε στη Στοκχόλμη στις 15 Δεκεμβρίου 1992, της οποίας το κείμενο σε πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής: